

59 ליה לולד בעלי מומין ולתמורת בעלי מומין.
 60 מקשה הגמרא: ותיפוק לי בליה מהאי קרא – הלא יש ללמוד את
 61 הכל מהכתוב האמור, מ'זכר' ו'נקבה' ולדות ותמורות של תמימים,
 62 ומיתור 'אם' שביאם זכר אם נקבה' יש לרבות אף ולדות ותמורות של
 63 בעלי מומים, כמבואר בברייתא לעיל. מתרצת הגמרא: תנא זה
 64 המרבה ולדות ותמורות של תמימים מ'רק קדשין', מ'אם' לא משמע
 65 ליה לדרוש ולדות ותמורות של בעלי מומים, על כן הוצרך לרבותם
 66 מ'זכר' ו'נקבה', ועל כן הוכרח לרבות ולדות ותמורות של תמימים
 67 מ'רק קדשין'.
 68 שואלת הגמרא: ולהאי תנא דנפקא ליה בין תמימים ובין בעלי
 69 מומים מ'אם זכר אם נקבה', תשא וכתא' מה עביד להו – מה הוא
 70 דורש ממנו. משיבה הגמרא: לא נאמר 'תשא ובאת' בולדות ותמורות
 71 אלא בקדשים עצמם, וללמדנו שכשהגיע זמן עליה לרגל צריך
 72 להביאם למקדש אפילו מ'מירעיהו' – ממקום המרעה שלהם באפר,
 73 ולא יאמר אדם אין לי לטרוח עתה ולחפשם באגם ואמתין לפעם
 74 אחרת. אלא הוא חייב לטרוח אחרים ולהביאם.
 75 הגמרא מביאה לשון אחרת בביאור הדרשה האמורה: לישנא
 76 אחרת, מ'תשא ובאת' למדנו שצריך להביא את הקדשים למקדש
 77 אפילו מ'מירעיהו' – מדישתם. שאם בזמן שאתה מזומן לעלות לרגל
 78 היתה בהמת הקרבן באמצע דישת התבואה, אל תאמר אביאנה
 79 בפעם אחרת, אלא עליך להפסיקה מדישתה ולהעלותה עמך
 80 ולהקריבה, שכן יש חוב עשה להביא את הקרבנות ברגל הראשון.

משנה

81 שנינו במשנה לעיל שולד שלמים קרב על גבי המזבח בתורת שלמים.
 82 המשנה שלפנינו מביאה מחלוקת תנאים בדין זה: רבי אליעזר אומר
 83 ולד שלמים לא יקרב לשלמים, אלא מניסים אותו לכיפה ומקום
 84 סגור בלי מזון ומשקה כדי שימות מאליו. וחקמים אומרים ויקרב.
 85 אמר רבי שמעון, לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על ולד של ולד
 86 שלמים ועל ולד של ולד תמורה שלא יקרב. על מה נחלקו, על
 87 הולד של שלמים, שרבי אליעזר אומר לא יקרב, וחקמים אומרים
 88 יקרב. ובגמרא תובא מחלוקת אמוראים בביאור דברי רבי שמעון.
 89 העיד רבי יהושע וכן העיד רבי פפייס על ולד שלמים, שהיו עושים
 90 בו כדברי חכמים שיקרב שלמים. אמר רבי פפייס, אני מעיד
 91 שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנוה בפסח, ואכלנו את
 92 ולדה בתורת שלמים פהג שלאחריו.
 93

נמרא

94 הגמרא מבררת את טעמו של רבי אליעזר במשנתו שולד שלמים
 95 אינו קרב: אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן, מאי טעמא [מהו טעמו]
 96 דרבי אליעזר, משום שאמר קרא [ויקרא ג א] 'ואם זבח שלמים קרבנו'
 97 [לי"י], ונדרש כאילו נכתב 'ואם' בציר", שדווקא האם קריבה ולא
 98 הולד.
 99 הגמרא מביאה דחיה על טעם זה: אמר ליה רבי חייה בר אבא לרבי
 100 אמי, אלא מעתה בתודה שנאמר בה [ויקרא ז יב] 'אם על תודה
 101 וקריבנו', וכי הכי נמי נדרוש שדווקא 'אם' קריבה ולא הולד. וכי
 102 תימא הכי נמי, והתניא בברייתא, ולדה של תודה, ותמורתה,
 103 והילופיה – שאם אבדה והקדיש אחרת תחתיה ונמצאה הראשונה,
 104 מנין שהם קרבים כתודה, תלמוד לומר: אם על תודה, מפל מקום.
 105 הרי לנו שאם' בא לרבות ולד ולא למעט, ולא מציון שנחלק רבי
 106 אליעזר על דרשה זו.
 107 מסיקה הגמרא: אלא אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, מן
 108 התורה ולד שלמים קרב לדברי הכל, אלא היינו מעמא דרבי
 109 אליעזר לכך שולד אינו קרב, שגורו בו גזירה שילך למיתה, שכן אם
 110 נתייר לבעלים להקריבו יש לחשוש שמשא ישהה את הקרבת בהמת
 111 השלמים עד שתלד ויגדל מהם [מהולדות] עדרים עדרים, ומתוך כך
 112 יבוא לעבוד בהם ולגזוז את צמרם, ויעבור על איסור גזיה ועבודה
 113 בקדשים.
 114

1 ואי תאמר דבא למעט ולד אשם, הלא כבר נמירי לה בהלכה
 2 למשה מסיני דולד אשם לרעיה אולא, ואינו קרב למזבח אלא ירעה
 3 עד שיתאב ויפלו דמיו לעולה. דהרי נאמר בהלכה שכל שפחטאת
 4 מתה כנגדה פאשם רועה, ומאחר שולד חטאת הולך למיתה ולד
 5 אשם רועה, ולמה צריך את מיעוט 'רק קדשין' כדי למעט מזקרבא.
 6 משיבה הגמרא: לעולם [בפחטאת] נאמר מיעוט זה ואין די בהלכה
 7 למשה מסיני, נמשום דהילכתא נמירי לה למיתה – שמהלכה לא
 8 למדנו אלא שלמצוה ולד חטאת הולך למיתה, ועדיין היה מקום
 9 לומר שבדיעבד אם הקריבהו כשר, ולכך צריך קרא של רק קדשין'
 10 למעוטי לגמרי לתקרבא.
 11 דוחה הגמרא תשובה זו: והא בהא תליא שני דינים אלו, שגיון דולד
 12 חטאת למיתה אולא מפילא לא קרבה אף בדיעבד, שכן אם היה
 13 ראוי להקרב לא יתכן שתיאמר בו הלכה שימות. משיבה הגמרא
 14 באופן אחר: אלא הלקתא של מיתה נאמרה לולד ותמורת חטאת,
 15 וקרא של רק קדשין' בא למעוטי תמורת אשם, ואף שלמדנו
 16 מההלכה גם על תמורת אשם שהיא רועה, מכל מקום עדיין היה
 17 מקום לומר שרק למצוה היא רועה עד שתסתאב ודמיה קרבים
 18 לעולה, אבל בדיעבד אם הקריבה לשם אשם כשירה, ועל כן הוצרך
 19 הכתוב למעטה לגמרי מהקרבא אשם.
 20 שוב דוחה הגמרא: הא נמי הילכתא נמירי לה שהתמעטה תמורת
 21 אשם לגמרי מהקרבא. דאמרי – שהרי נאמר בהלכה, כל שפחטאת
 22 מתה פאשם רועה, וכשם שולד ותמורת חטאת שדינם למיתה
 23 התמעטו לגמרי מהקרבא כמבואר לעיל, הוא הדין לתמורת אשם
 24 שהתמעטה לגמרי מהקרבא.
 25 מסיקה הגמרא: לעולם למדנו מההלכה שולד ותמורת חטאת
 26 ותמורת אשם אינם קרבים, אלא קרא של רק קדשין' מיבעי ליה
 27 ללמדנו דאי עבר ומקריב אותם על גבי המזבח קאי [עובר]
 28 באיסור עשה, שכן מוכך שנאמר שדווקא ולד ותמורת עולה ושלמים
 29 מקריבים על המזבח ולא ולד ותמורת חטאת ולא תמורת אשם, הרי
 30 זה לאו הבא מכלל עשה שדינו כעשה.
 31 הגמרא חוזרת לפרש את מה ששנינו בהמשך דברי הברייתא: רבי
 32 עקיבא אומר אינו צריך למעט תמורת חטאת ואשם מ'רק קדשין'
 33 בו, אלא די במה שנאמר באשם 'אשם הוא', שמשם יש לדרוש
 34 שהוא קרב ואין תמורתו קריבה. שואלת הגמרא: למה לי קרא
 35 למעט תמורת אשם מהקרבא, והא הילכתא נמירי לה – והלא
 36 מהלכה למשה מסיני למדנו שתמורת אשם רועה.
 37 משיבה הגמרא: אין הכי נמי, ולא מהדרשה האמורה התמעטה
 38 תמורת אשם אלא מההלכה. אלא קרא של 'אשם הוא' למה לי,
 39 מיבעי ליה לכך הונא. דאמר רב הונא, אשם שמתו בעליו או
 40 שהתכפרו באשם אחר, שניתק מדין אשם לדין רעיה, שכבר
 41 הושלך לאפר לרעות עד שיפול בו מום ויביא בדמיו עולה, וקודם
 42 שנפל בו מום שחמו שבתם שחשבה לשם איזה זבח שהוא, הרי
 43 הוא בשר לשם עולה. שכן מאחר שסופו שיפול בו מום ויביאו מדמיו
 44 עולת נדבה, הרי הוא עומד בסתמו לעולה. ודווקא אם ניתק לרעה
 45 וכבר הושלך לאפר כדי שירעה, אין – הרי הוא כשר בסתמא, אבל
 46 אם לא ניתק לרעה, לא כשר הוא בשחיטה סתם, משום שעדיין יש
 47 עליו שם אשם ואינו עומד בסתמו לעולה. וביאר רב הונא את דבריו,
 48 מאי מעמא ללא ניתוק אינו כשר בתורת עולה, משום שכתוב באשם
 49 'הוא', שמשמעותו בהווייתו של אשם והא עומד, וכל זמן שלא
 50 ניתק ממנו על ידי מסירתו לרועה אינו עומד בסתמו לעולה. וגם
 51 לדעת רבי עקיבא בא 'אשם הוא' ללמדנו דין זה.
 52 הגמרא מפרשת את מחלוקת הברייתות שהובאו לעיל, שואלת
 53 הגמרא: ולהאי תנא דקא יליף – ותנא של ברייתא זו המרבה
 54 תמורות עולות ושלמים מהני קראי של רק קדשין אשר יהיו לך'
 55 ורעשית עולותיך הבשר והדם', תיפוק לי דינים אלו מיתור 'זכר'
 56 ו'נקבה' שנאמר בפרשת שלמים, כמבואר בברייתא לעיל (ע), ומדוע
 57 הוצרך ל'רק קדשין'. משיבה הגמרא: מ'רק קדשין' דורש התנא
 58 לרבות ולדות ותמורות של תמימים, וההוא יתור 'זכר' ו'נקבה' מיבעי

המשך ביאור למס' תמורה ליום ראשון עמ' א

1 שנינו במשנתנו: **אמר רבי שמעון לא נחלקו על ולד ולד שלמים כו'**
 2 **שלא יקרב, על מה נחלקו על הולד.** דנה הגמרא בדבריה: **איבעיא**
 3 **להו – הסתפקו בני הישיבה, היכי קתני איך יש לשנות את דברי רבי**
 4 **שמעון.** האם כוונתו שלא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על ולדות
 5 הולדות לומר **שלא יקרבו אלא לדברי הכל יקרבו,** ורק בולד עצמו
 6 נחלקו. או **דילמא** כך הוא פירוש דבריה, **לא נחלקו רבי אליעזר**
 7 **לחכמים על ולדות הולדות לומר שיקרבו, אלא לדברי הכל לא**
 8 **יקרבו, ורק בולד עצמו נחלקו.** ובסמוך יבואר הטעם לחילוקים אלו.
 9 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בשני צדדים אלו: **אמר רבה,**
 10 **מסתברא לפרש בדברי רבי שמעון, שלא נחלקו בולדות הולדות**
 11 **שלא יקרבו אלא לדברי הכל יקרבו. ומאי טעמא של רבי שמעון,**
 12 **משום דעד כאן לא פליגי רבי אליעזר עליה דרבנן אלא בולד,**
 13 **ומשום הגזירה שמא יגדל עדרים עדרים, אבל ולד ולד אקרא**

14 **בעלמא הוא – מקרה רחוק הוא שישהה אדם את שלמיו עד שיוולד**
 15 **מהם ולד וישהה גם את הולד עד שיוולד גם ממנו ולד, ועל כן לא**
 16 **גזרו בו חכמים שמא יבוא להשהות את קדשיו כדי לגדל מהם עדרים**
 17 **עדרים.**
 18 **ורבי יהושע בן לוי אמר, כך אמר רבי שמעון, לא נחלקו רבי**
 19 **אליעזר וחכמים בולדות הולדות שיקרבו, אלא לדברי הכל לא**
 20 **יקרבו. מאי טעמא שמודים בזה חכמים, משום שעד כאן לא פליגי**
 21 **רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בולד, וסברו שאין לחשוש שמא**
 22 **מתוך כך שנכשירו להקרבה יבואו להשהות קדשים כדי לגדל מהם**
 23 **עדרים עדרים, אבל ולד ולד, מתוך (מעשיה) [מעשיו] שהשהה גם**
 24 **את הולד עד שהוליד אף הוא ולד ניכרת מהשבת דלגדל קא בעי**
 25 **ליה – שהשהה את השלמים כדי לגדל מהם עדרים עדרים, ועל כן**
 26 **יש לגזור עליו כדי שלא יבואו להשהות קדשים.**

המשך ביאור למס' תמורה ליום חמישי עמ' א

1 **ואי תני אבדה' רק נבי בעלת מום, הייתי סבור לומר שדווקא התם**
 2 **הוא דמהניא לה מה שאברה, להביאה לידי מיתה, משום דלא תוּי**
 3 **להקרבה לשום קרבן. אבל 'עברה שנתה', דתוּי להקרבה בתורת**
 4 **קרבן אחר הכשר למעלה מכן שנה [ואילולי הופרשה לשם חטאת],**
 5 **אימא – הייתי אומר שלא תהני לה אברה להביאה לידי מיתה,**
 6 **צריכא – לכך הוצרך התנא להשמיענו את דין 'אבדה' בשני**
 7 **האופנים.**
 8 התבאר בדברי רבא, שמה ששינו במשנה 'שעברה שנתה', היינו
 9 דווקא באופן שלאחר מכן אבדה, ואבידה זו מביאה אותה לידי
 10 מיתה. הגמרא מקשה על כך. מקשה הגמרא: **ומי – וכי יתכן שאמר**
 11 **רבא הני, שבהמה שנפסלה [כגון שעברה שנתה] ולאחר מכן אבדה,**
 12 **מועילה האבידה להביאה לידי מיתה. והאמר רבא, אבידה דלילה**
 13 **לא שפיה אבידה – בהמה שאבדה בלילה, והפריש אחרת תחתיה,**
 14 **אין שמה 'אבודה'. שמאחר ובלילה אינה ראויה להקרבה, והיא**
 15 **נמצאה ביום שלמחרת, אין שמה 'אבודה' ואינה הולכת למיתה,**
 16 **אלא אם כיפרו בעליה בקרבן אחר, זו תלך לרעהיה. ורבא בא לחדש**
 17 **בכך, שאף לשיטת רבי במשנה להלן (ע"פ), הסובר שבהמה שאבדה,**
 18 **אף אם נמצאה קודם שכיפרו הבעלים באחרת, דינה למיתה [אם]**
 19 **כיפרו בעליה באחרת], מכל מקום מודה הוא באבודת לילה שאינה**
 20 **מתה, מאחר ואין עליה שם 'אבודה'. ולמדנו מדברי רבא, שבהמה**
 21 **שאבדה בזמן שהיתה כבר פסולה להקרבה, אין אבידתה מביאתה**
 22 **לידי מיתה. ואם כן קשה מדוע עברה שנתה ואבדה, דינה למיתה.**
 23 מתרצת הגמרא: **לא דמי – אין דומה דין עברה שנתה ואבדה,**
 24 **לאבדה בלילה. שהרי אבידה דלילה – בהמה שאבדה בלילה, לא**
 25 **תוּי – אינה ראויה לא לגופיה להקרבה, ולא לדמי – למוכרה**
 26 **ולקריב בדמיה אחרת, שהרי אין מקריבים קרבנות בלילה. ומכיון**
 27 **שבזמן אבידתה לא היתה ראויה כלל, אין אבידתה מביאה אותה**
 28 **לידי מיתה, ורועה. אבל הא – זאת שעברה שנתה, נהי דלגופיה לא**
 29 **תוּי – אמנם היא עצמה כבר אינה ראויה להקרבה, אבל מכל מקום**
 30 **לדמי תוּי – ראויה היא [קודם שאבדה] להימכר, ויקריבו בדמיה**
 31 **אחרת. לפיכך אינה פסולה באופן גמור, ומועילה אבידתה להביאה**
 32 **לידי מיתה.**
 33 לעיל התבארה דעת רבא, שדווקא באופן שיש שתי ריעותות
 34 [–חסרות], דין הבהמה למיתה. הגמרא מקשה על כך: **תנן (יומא סב)**
 35 **לענין שני השעירים של יום הכיפורים, אם מת השעיר שעלה עליו**
 36 **הגורל לעזאזל, יקח שני שעירים אחרים ויגריל עליהם, וזה שעלה**
 37 **עליו הגורל לעזאזל, ישלח לעזאזל, ומתוך השנים שעלה עליהם**
 38 **הגורל לה' [מהזוג הראשון ומהזוג השני], האחד יקרב לחטאת,**
 39 **והשעיר השני אינו ראוי להקרבה, שהרי כבר הקריבו את הראשון,**
 40 **לכן ירעה עד שיקטאב – יפול בו מום, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה**
 41 **– ישתמשו בדמיו לקנות בהמות לעולה, להקריב במזבח כשהוא**

42 פנוי. והטעם שאין דינו למיתה, כדן חטאת שכיפרו בעליה בקרבן
 43 אחר, הוא לפי [–משום] שאין חטאת הציבור שכיפרו הציבור
 44 בחטאת אחרת, מתה, אלא רועה. מדייקת הגמרא: במשנה מבואר
 45 שדווקא משום שהשעיר הוא חטאת הציבור, אינו הולך למיתה, הא
 46 חטאת דייחיד באופן זה מתה, ולהלן יתבאר כיצד קשה מכאן על
 47 רבא.
 48 הגמרא מקדימה לבאר את דברי המשנה ביומא, איזה שעיר קרב,
 49 ואיזה רועה, ולפי זה להקשות על רבא: **ואמר רבי יוחנן (שם סד), אין**
 50 **הכהן מקריב את השעיר הנותר מהזוג הראשון, שהרי בעלי חיים**
 51 **נדחין, כלומר שייך דיחוי בקרבן אף כאשר הוא חי, ומכיון שמת**
 52 **השעיר לעזאזל שבזוג הראשון, נדחה חבירו לעולם. וכשהוא**
 53 **[–הכהן] מתכפר – מקריב את השעיר לחטאת, בשעיר השני שבזוג**
 54 **השני הוא מתכפר, ואיך קמא – השעיר השני הנותר מהזוג**
 55 **הראשון, הנה ליה פי – הרי הוא כמו חטאת שעברה שנתה,**
 56 **שנדחית מהקרבה, ואף הוא נדחה מהקרבה מחמת שמת חבירו.**
 57 **וטעמא דציבור – ומבואר במשנה שדווקא משום שהשעיר הוא**
 58 **חטאת ציבור, אינו הולך למיתה אלא לרעהיה, הא חטאת דייחיד**
 59 **באופן זה, מתה, ואף על פי שלא אבדה, ויש בה רק ריעותא אחת,**
 60 **שנדחתה מהקרבה, כגון שהתכפרו בעליה באחרת [כמו השעיר לה'**
 61 **שנדחה בשעה שמת חבירו], מכל מקום דינה למיתה, מאחר וכיפרו**
 62 **בעליה באחרת. ומבואר כאן, שאף כאשר יש רק ריעותא אחת, דין**
 63 **הבהמה למיתה, וקשה על רבא, הסובר שדווקא כשיש שתי**
 64 **ריעותות, הבהמה הולכת למיתה.**
 65 מתרצת הגמרא: **אמר לך רבא, באמת אף באופן שהקרבן נדחה**
 66 **ובעליו התכפר באחר, דינו למיתה, אף בלא אבידה. ומה שתייצנו**
 67 **לעיל שבמשנה מדובר בעברה שנתה ואבדה, לא היה זה אלא**
 68 **לשיטת ריש לקיש [הסובר שעברה שנתה לחד דינה לרעהיה], ורבא**
 69 **לא סובר כן, אלא בדחייה לבד דינו למיתה. ואף על פי שבמשנה**
 70 **שינוי שאבדה ונמצאת בעלת מום מתה, ומשמע שאבדה לחד לא**
 71 **מביא אותה לידי מיתה, אין להקשות משם, משום שדחיין לחד**
 72 **ואבודין לחד – יש לחלק בין קרבן שנדחה לבין קרבן שאבד.**
 73 **שדווקא לענין קרבן שנדחה, די בזה שנדחה כדי להביאו לידי מיתה,**
 74 **אף אם אבד. אולם לענין קרבן שאבד, בזה לא די, ואין דינו**
 75 **למיתה אלא אם כן יש בו שתי ריעותות. מבררת הגמרא: מאי טעמא**
 76 **– מהו טעם החילוק בין דחויים לאבודים. מבארת הגמרא: אבודין –**
 77 **קרבנות שאבדו, דעתיה עליהון דילמא משתבחין – דעתו עליהם**
 78 **שמה ימצאו, ולכן אין די בזה שאבדו כדי להביאם לידי מיתה. אבל**
 79 **דחויין – קרבנות שנדחו מהקרבה, לא הדין מתחויין – אינם חוזרים**
 80 **עוד לעולם להיות ראויים להקרבה, ולפיכך די בזה שנדחו, כדי**
 81 **להביאם לידי מיתה.**

58 ולילה. ובלבד – אלא) שאין מעוניין להם בקרבן תודה.
 59 **גמרא**
 60 הגמרא מבארת את המקור לדינים שבמשנה: **מנא הני מילי, דתנו**
 61 **רבנן, על הפסוק שנאמר** (ויקרא יב) **בקרבן תודה, אם על תודה**
 62 **יקריבנו, והקריב על זבח התודה וגו', מהו – מדוע הפסוק אומר** 'אם
 63 **על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה, והרי היה יכול לומר** 'אם
 64 **על תודה והקריב על זבח התודה' בלא תיבת 'יקריבנו', אלא ללמד,**
 65 **שפירש תודה, ואכרה, והפירש אחרת תחתיה, ונמצאת**
 66 **הראשונה, והרי שתיהן עומדות לפניו, מנן שאיוו שירצה יקריב**
 67 **זאת לחמה יקריב עמה, תלמוד לומר 'תודה יקריב', שמשמע**
 68 **שיכול להקריב כל תודה שירצה, וכיון שדמין לא הקריב אחת מהן,**
 69 **שתיהן נקראות תודה, ויכול להקריב איוו שירצה. ועדיין, אם היה**
 70 **כתוב 'יקריב', וכול היית לומר, שתהא שניה מעונה להם, כדון קרבן**
 71 **תודה שטעון להם, תלמוד לומר 'יקריבנו', שהיה יכול לומר 'אם על**
 72 **תודה יקריב, ומהנרין והוא' של 'יקריבנו' יש למעט, שאחת בלבד**
 73 **טעונה להם, ולא שתים. מוסיפה הברייתא, מנן יש ללמוד לרבות**
 74 **ולדות של תודה, תמורות של תודה, וחליפות – בהמות שהופרשו**
 75 **לחליפי קרבן תודה שאבר, שאף הן קריבות, תלמוד לומר 'ואם על**
 76 **תודה, ומתיבת 'על' משמע שיכול להוסיף על התודה ולהביא**
 77 **קרבנות נוספים. מוסיפה הברייתא, וכול יהו פולין – ולדות, תמורות,**
 78 **וחליפות, של תודה) מעונות להם, בקרבן תודה עצמו, תלמוד לומר**
 79 **'על זבח התודה', ומה'א הידיעה שבתבת 'תודה' משמע, שהתודה**
 80 **בלבד מעונה להם, ולא ולדה ותמורתה וחליפתה של תודה מעונה**
 81 **להם.**

82 **משנה**
 83 משנתנו מבארת את דיניהם של תמורת עולה, ולד תמורת עולה,
 84 וולד עולה: בהמה שהיא תמורת עולה, וכן ולד שנולד מתמורה של
 85 עולה, וכן ולד ולד ולדה עד סוף כל העולם, הרי אלו קריבים
 86 בעולה עצמה, ומעניין הפשט העור, וניתוח הבשר, וכליל לאשים
 87 – וכל גופם [מלבד העור] נשרף על גבי אש המערכה, כעולה.
 88 אומרת המשנה: הפירוש נקבה לעולה, ולדה זכר, הולד ירעה עד
 89 שיקטאב (שיפול בו מום), וימכר, ויביא בדמיו עולה לנדבת
 90 ציבור. רבי אליעזר אומר, הוא עצמו יקרב עולה.

91 **גמרא**
 92 במשנה מבואר שחכמים ורבי אליעזר נחלקו בדיני של ולד עולה.
 93 הגמרא מבררת, האם גם ברישא של המשנה, בולד תמורת עולה,
 94 נחלקו חכמים ורבי אליעזר. שואלת הגמרא: **מאי שנא ברישא,** לגבי
 95 ולד תמורת עולה, **דלא פליגי חכמים על רבי אליעזר,** אלא מודים
 96 שקרב כעולה עצמה, **ומאי שנא ברישא,** לגבי ולד עולה, **דפליגי**
 97 **חכמים על רבי אליעזר** וסוברים שאינו קרב אלא ירעה עד שיפול בו
 98 מום.
 99 משיבה הגמרא: **אמר רבה בר בר חנה, במחלוקת שנויה – הרישא**
 100 **של המשנה אינה דברי הכל, אלא חכמים חולקים אף ברישא,**
 101 **וסוברים שאינו קרב אלא ירעה עד שיפול בו מום, וכדעת רבי**
 102 **אליעזר היא נשנתה.**
 103 משיבה הגמרא באופן נוסף: **ורבא אמר, אפילו תימא שהרישא של**
 104 **המשנה היא גם כדעת רבנן, עד כאן לא פליגי עליה דרבי אליעזר,**
 105 **אלא גבי מפיריש נקבה לעולה וילדה, שבוה סוברים שהולד עצמו**
 106 **אינו קרב, כיון דאימיה לא קריבה – אינה ראויה להקרב, לפי**
 107 **שעולה אינה באה מן הנקבה, ודין הולד כדון אמו, אכל לגבי תמורה**
 108 **– ולד תמורת עולה), דאימיה נמי קריבה – שגם הבהמה הראשונה**
 109 **שהמיר את אמו של הולד בה, וקדשתה של התמורה ושל ולדה**
 110 **באה מכוחה, היא ראויה להקרב, שהרי היא זכר, אפילו רבנן**
 111 **מודו, שולד תמורה, ראוי להקרב כמותה.**
 112 הגמרא מקשה, מדוע בולד עולה סובר רבי אליעזר שהוא עצמו קרב

1 הגמרא מביאה ראייה לדברי רבי יהושע בן לוי מברייתא: **תני רבי**
 2 **הייא ברייתא לפיזעי לפירושו של רבי יהושע בן לוי בדברי רבי**
 3 **שמעון, נאמר בפרשת שלמים (ויקרא יג) 'אם בשב הוא מקריב,**
 4 **וכשב משמע ולד טלה שהוא ולד שלמים, ובא למעט שדווקא ולד**
 5 **ראשון קרב, אבל ולד שני ולד הולד אינו קרב. והוא' בא למעט**
 6 **שדווקא ולד שלמים קרב, ואין ולד כל התקשים קרב. ובתחילת**
 7 **הברייתא מבואר כדברי רבי יהושע בן לוי בשיטת רבי שמעון, שאף**
 8 **לדעת חכמים דווקא ולד קרב ולא ולד הולד.**

9 הגמרא חזרת לבאר את דברי הברייתא 'הוא קרב ואין ולד כל
 10 הקדשים קרב'. שואלת הגמרא: **ולד דמאי בא הכתוב למעט, אי ולד**
 11 **דעולה ואשם, הלא זכרים הם, שכן קרבנות אלו אינם באים אלא**
 12 **מזכרים, ולא בני ולד – והולדה) הם. ואי למעט ולד דחמאת, הלא**
 13 **בהילכתא למשה מסיני גמירי לה דלמיתה אולא, ולמה הוצרך**
 14 **הכתוב למעטו מהקרב. אמר רבינא, המיעוט האמור בא לאיתווי**
 15 **ולד הבהמה המעושרת והתקדשה בקדושת מעשר בהמה שאינו**
 16 **קרב, אלא רועה עד שיפול בו מום, ואכל במומו לבעלים.**

17 מקשה הגמרא: **לולד המעושרת למה לי קרא למעטו מהקרב,**
 18 **הלא בגזירה שוה של 'עברה' 'עברה' מפכוד קא גמר לה שאינו**
 19 **קרב. שכן נאמר בבכור (שמות יג) 'והעברת כל פטר רחם, ונאמר**
 20 **במעשר בהמה (ויקרא כו) 'כל אשר יעבר תחת השקט, ומלשון**
 21 **'העברה' שנאמר בשניהם דרשו גזירה שוה מבכור למעט, לבמה**
 22 **דינים. ואם כן אף יש ללמוד בגזירה שוה זו, שכשם שלא מצינו**
 23 **הקרבא בולד של בכור, שהרי בכור הוא דווקא זכר, כמו כן ולד**
 24 **מעשר אינו קרב. מתרצת הגמרא: אצטרף הכתוב למעט ולד מעשר**
 25 **מהקרב, שכן סלקא דעתך אמינא שאין ללומדו בגזירה שוה**
 26 **מבכור משום שאין דנין אפשר משאי אפשר, שהרי מה שלא מצינו**
 27 **הקרבא בולד בכור הוא משום שלא יתכן במציאות שיהיה לבכור**
 28 **זכר ולד, אבל מעשר בהמה שישנו גם בנקבה שמה ולדה קרא**
 29 **משמע לן שגם ולד מעשר אינו קרב.**

30 שנינו במשנתנו: **העיד רבי שמעון ורבי פפייס כו', שהיתה לנו פרה**
 31 **של זבחי שלמים ואלכנה בפסח, ואכלנו ולדה שלמים בחג. מקשה**
 32 **הגמרא: ולרבא דאמר בקדשים שאדם מחויב בהם, כיון שעבר**
 33 **עליהם רגל אחד ולא הביאם למקדש, כל יום ויום עובר עליהם**
 34 **(ככל תאחר) [בעשה] של זבאת שמה, והבאתם שמה עלתיכם**
 35 **ותבחיכם' וגו' (דברים יב ה), איך השתהו מלהקריב את הולד עד חג**
 36 **הסוכות, הלא מעצרת בעי מיכליה – בשבועות היה צריך להקריבו**
 37 **ולאכולו. מתרצת הגמרא: אמר רב זביד משמיה דרבא, באותו**
 38 **מעשה לא היה ראוי הולד להקרב בעצרת, וכגון שתיה חולה**
 39 **בעצרת, ועל כן הקריבוהו רק בסוכות.**

40 הגמרא מביאה ביאור אחר בדברי המשנה: **רב אשי אמר, מאי חג**
 41 **נמי דתני במשנה, חג שבועות היה, ולא חג הסוכות.**
 42 הגמרא מפרשת מדוע לא תירץ רבא כתירוץ רב אשי: **ורבא**
 43 **סבר שלא יתכן לפרש שכונת המשנה היא לחג השבועות, משום**
 44 **דכל חיבי דתקתני פסח' ובסמוך לו מוזכר חג השבועות, תני שבועות**
 45 **בשם 'עצרת', ולא בשם 'חג'.**

46 הגמרא מפרשת מהו החידוש בעדותו של רבי פפייס. שואלת הגמרא:
 47 **אי הכי מאי אסהדותיה – אם כדברי רבא שהולד קרב בסוכות**
 48 **משום שהיה חולה בשבועות, או כדברי רב אשי שקרב הולד בחג**
 49 **השבועות, מה בא רבי פפייס להשמיענו בעדות זו. משיבה הגמרא:**
 50 **רבי פפייס בא לאפוקי – להוציא] מדרבי אליעזר דאמר שולד**
 51 **שלמים לא יקרב שלמים, וקמסחיד – והעיד) הוא ולד שלמים**
 52 **קרב, כדברי חכמים.**

53 **משנה**
 54 משנתנו מבארת את דיניהם של ולד קרבן תודה, ותמורת קרבן תודה:
 55 **ולד של בהמת קרבן תודה, ותמורתה, וכן ולדן – של ולד תודה ושל**
 56 **תמורת תודה, וכן ולד של ולדן, עד סוף כל הדורות, הרי אלו**
 57 **בתודה, ואימוריהם קריבים על גבי המזבח, ובשרם נאכל ליום**

המשך ביאור למס' תמורה ליום ראשון עמ' ב

1 לשם עולה, ואילו לגבי ולד תמורת אשם, מצינו שסובר שאינו קרב
 2 בעצמו לשם עולה. מקשה הגמרא: ומי אמר רבי אליעזר שמפריש
 3 נקבה לעולה וילדה זכר, יקרב עולה הוא עצמו, ורמינהו - והרי
 4 במשנה לקמן (ב) שנינו, תמורת אשם, וכן ולד תמורה של אשם, וכן
 5 ולדן של ולד תמורה, וכן ולד של ולדן, עד סוף כל העולם, ירעו
 6 עד שיתקאנו -[שיפול בהם מום], וימכרו, ויפלו -[ויכנסו] דמיו
 7 לנדבה - לשופרות שנותנים בהם דמים של נדבת ציבור. רבי אליעזר
 8 חולק ואומר, לא ירעו, אלא ימותו. רבי אליעזר חולק ואומר, ירעו
 9 עד שיפול בהם מום, ויביא בדמיהן עולה - עולת יחיד. מדייקת
 10 הגמרא מדברי רבי אליעזר, בדמים אין - דווקא בדמיהם יביא עולה,
 11 אבל הוא עצמו לא - הולד של תמורת אשם אינו קרב לעולה,
 12 שמכיון שאמו אינה קריבה לעולה, אף הולד אינו קרב. ואם כן קשה,
 13 מדוע לגבי ולד תמורת עולה, סובר רבי אליעזר שקרב לעולה, הרי
 14 אמו אינה קריבה לעולה.
 15 מתרצת הגמרא: אמר רב הסדא, מה שאמר רבי אליעזר בברייתא

16 שיביא בדמיהם עולה, לדרביהם דרבינן קאמר להו, וכך אומר להם,
 17 לדידי סבירא לי דאפילו בהמה שהיא ולד של תמורת אשם, נמי
 18 קרבה לעולה, כשם שאני סובר שולד של נקבה שהופרשה לעולה
 19 קרב לעולה, אבל לדידכו דאמריתו שבהמה שהיא ולד תמורת
 20 אשם רועה, אודו לי מיתה דמותרות -[דמי בהמות אלו, שנעשו
 21 מותר, לפי שאינם ראויים להקרבה] לנדבת יחיד אולי, ויקרבו לשם
 22 קרבן נדבה של בעליהם.
 23 הגמרא מבארת את דעתם של חכמים: ואמרי ליה חכמים לרבי
 24 אליעזר, מותרות לנדבת ציבור אולי - דמי תמורת אשם הולכים
 25 לעולת נדבה של ציבור, ולא כדברין שהם הולכים לנדבת יחיד.
 26 רבא מתרץ באופן נוסף את הסתירה בדברי רבי אליעזר. אומרת
 27 הגמרא: רבא אמר, יש לומר שרבי אליעזר מחלק בין אשם לעולה,
 28 שעד כאן לא קאמר רבי אליעזר הוא -[הולד] עצמו יקרב עולה,
 29 אלא דווקא במפריש נקבה לעולה וילדה, שהולד עצמו קרב
 30 לעולה, דאיכא שם עולה על אמו, שהרי הקדישה לעולה,

המשך ביאור למס' תמורה ליום רביעי עמ' א

1 - כשם שבכור אינו נאכל אלא בפני הפית - בעוד הבית קיים,
 2 שהרי צריך לתת מדמו ולהקטיר אימוריו על המזבח, אף מעשר אינו
 3 נאכל אלא בפני הפית. ונלמד מכך שכשאין בית אינו נאכל אפילו
 4 בירושלים. דוחה הברייתא את הלימוד מבכור: לא - אל תלמד כך,
 5 שהרי אם אמרת בכבוד שאינו נאכל אלא בפני הבית, סבת הדבר
 6 היא שכן מעון מתן דמים ואימורים לנבי מובה, וכי תאמר במעשר
 7 שלא יאכל אלא בפני הבית, דלא - שאינו זקוק למזבח כלל, ולכן
 8 שמא נאכל אף בזמן הזה שאין בית.
 9 חזרת הברייתא ומנסה ללמוד דין מעשר שני בזמן הזה מביכורים:
 10 אמרת, ביכורים מעונין הכאת מקום - חייבים להביאם לירושלים
 11 ולאוכלם שם, ומעשר מעונין הכאת מקום, ואם כן יש להשוותם, מה
 12 ביכורים - כשם שביכורים אין נאכלין אלא בפני הפית, אף מעשר
 13 אין נאכל אלא בפני הפית. ולמדנו שכשאין בית אינו נאכל אפילו
 14 בירושלים. דוחה הברייתא את הלימוד מביכורים: מה לביכורים -
 15 בביכורים הטעם שאינם נאכלים אלא בפני הבית, שכן מעונין הנחה
 16 לפני המזבח, וכי תאמר במעשר שלא יאכל אלא בפני הבית, דלא
 17 - שאינו טעון הנחה לפני המזבח, ולכן שמא נאכל אף בזמן הזה שאין
 18 בית. מביאה הברייתא לימוד לפשוט את הספק, תלמוד לומר -
 19 מלמדנו הכתוב הנאמר בענין מעשר שני (דברים יד ב), 'ואכלתה לפני
 20 ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכון שמו שם מעשר דגנך ויתירשך
 21 ויצהרך וקברת בקרדך וצאנך', תקיש מעשר לכבוד ללמוד זה מזה,
 22 מה כבוד - כשם שבכור אינו נאכל אלא בפני הפית, אף מעשר
 23 אין נאכל אלא בפני הפית, ועל הדיק שאין משיבים.
 24 שואלת הגמרא: מדוע הוצרך רבי ישמעאל לדרוש את הדין
 25 מהכתוב, וליתיר דיןא - כאשר דחתה הברייתא שלא ניתן ללמוד
 26 מביכורים משום שטעונים הנחה לפני המזבח, היה לו להחזיר את
 27 הלימוד ולומר שבכור שאינו טעון הנחה יוכיח, שאף הוא אינו נאכל
 28 אלא בפני הבית, ואף שדחתה הברייתא את הלימוד מבכור משום
 29 שטעון מתן דמים ואימורים על המזבח, יש להחזיר הלימוד ממנו
 30 ולומר שביכורים שאינם טעונים מתן דמים ואימורים על המזבח
 31 יוכיחו שאף הם אינם נאכלים אלא בפני הבית, ואם כן לית - יבוא
 32 מעשר שני וילמד כמה הצד - בלימוד בנין אב מבכור וביכורים יחד,
 33 שהצד השהו שבשניהם, שצריך להביאם לירושלים, ואינם נאכלים
 34 אלא בפני הבית, אף מעשר שצריך להביאו לירושלים, נאמר שלא
 35 יאכל אלא בפני הבית. משיבה הגמרא: אמר רב אשי, מה שלא למד

36 רבי ישמעאל מעשר מבכור וביכורים יחד, משום דאיכא למימר -
 37 משום שעל שניהם יחד אפשר לומר פירכא, מה להצד השווה שבהן
 38 - הסבה שבכור וביכורים אינם נאכלים אלא בפני הבית, היא שכן
 39 יש בהן צד מובה - בשניהם יש דבר הטעון מזבח, וזה דבר ששוה
 40 בשניהם, בכור דמו ואימוריו ניתנים על המזבח, וביכורים צריך
 41 להניחם לפני המזבח, מה שאין כן מעשר שאין בו שום ענין ששייך
 42 למזבח, ולכך יכול הייתי לומר שנאכל בירושלים אף בזמן הזה שאין
 43 בית.
 44 מקשה הגמרא: ומאי קסבר רבי ישמעאל שהיה פשוט לו שבכור
 45 אינו נאכל אלא בפני הבית, ואילו במעשר הסתפק, אי קסבר קדושה
 46 ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבא - אם סבר
 47 שירושלים נתקדשה לא רק לזמן שהיתה בבנייה אלא אף לאחר
 48 חורבנה, לא שניא בכור ולא שניא מעשר בני הכהה נינהו - אם כן
 49 בין בכור ובין מעשר ראויים להביאם לירושלים ולאוכלם שם, ומדוע
 50 היה פשוט לו בבכור שאינו נאכל, ומדוע הסתפק במעשר אם נאכל.
 51 ואי קסבר קדושה ראשונה קדושה לשעתה ולא קדושה לעתיד
 52 לבא, והסתפק במעשר שמא מכיון שאינו צריך למזבח יכולים
 53 לאוכלו אף בזמן הזה בירושלים, כי שמא ירושלים גם לאחר חורבנה
 54 נכללת בכתוב (דברים יד ב) 'לפני ה' האמור באכילת מעשר, אפילו
 55 בכור נמי תיבני לך - אם כן אף בבכור שצריך מזבח יש להסתפק
 56 באופן דומה, כגון שנזרק דמו והוקטרו אימוריו בעוד הבית קיים,
 57 ולאחר שנחרב בא לאוכלו, ויש להסתפק האם ירושלים בזמן הזה
 58 נכללת בכתוב 'לפני ה' האמור גם לגבי בכור, ואיך לומר רבי
 59 ישמעאל מעשר שני מבכור שאינו נאכל בזמן הזה. מתרצת הגמרא:
 60 לעולם קסבר קדושה ראשונה קדושה לשעתה ולא קדושה לעתיד
 61 לבא, והכא פמאי עקנינן - וכאן בברייתא, שהסתפק רבי ישמעאל
 62 רק במעשר ולא בבכור, מדובר בגזן שנוזק דמו של בכור בפני
 63 הפית, וחרב הפית ועדיין פשרו קיים, ואף שהבשר אינו זקוק
 64 למזבח היה פשוט לרבי ישמעאל שאינו נאכל, והטעם הוא, פיון דאי
 65 איתיה לדם לא בר ודיקה הוא - כיון שאם היה הדם קיים עתה, לא
 66 היה ראוי להזרק, אתי קשר יליף מדם - בא בשר ונלמד מדם
 67 בהיקש, שרק בשעה שראוי הדם להזרק הבשר נאכל ולא אחר
 68 שנחרב הבית, שנאמר (במדבר יח יז-יח) 'את דמם תזרק על המזבח ואת
 69 חלבם תקטיר וגו' ובשרם יהיה לך',